

Nieuwsbrief

Bibliotheekservice Fryslân

Nieuwsbulletin voor het
Fries Bibliotheken Netwerk

Kenniscentrum

Aquabrowser helpdesk

Nu Aquabrowser in de bibliotheken is ingevoerd als enige catalogus/zoekmachine krijgen de clusters ook te maken met situaties waarin direct hulp moet worden ingeroepen en zaken die niet goed lopen gemeld moeten worden. Daarom is er een afspraak gemaakt tussen Kenniscentrum en ICT voor het melden van dergelijke zaken. Acute storingen waardoor klanten en personeel niet goed of geen gebruik kunnen maken van het catalogussysteem, dient men altijd te melden bij de ICT-helpdesk (tel. 058-2847766). Buiten kantoor tijden kan men de storing per e-mail melden aan helpdesk@bfri.nl. Die stelt een eerste diagnose en brengt het probleem onder waar het thuishoort. Voor inhoudelijke problemen en suggesties voor verbetering kan men natuurlijk altijd terecht bij:

Contactpersoon: Ludi Visser, e-mail: l.visser@bfri.nl, tel.: 058-2847778.

Inhoud

nummer 9 - 4 mei 2010

Nieuwe Harkboeken	pag. 2
Terugblik Historische Lezingen	pag. 2
Verslag Kennisdagdelen, 31 maart	pag. 2
Studieochtend Aangepast Lezen	pag. 3
Ludiek protest sluiting Akkrum	pag. 5
Dat wie doe sa	pag. 6
Website Rijksoverheid.nl live	pag. 7

Literaire avond over Hylkje Goïnga

Op 19 april was er een goedbezochte Hylkje Jûn in de bibliotheek van Sneek. Deze literaire avond ging over leven & werk van de schrijfster Hylkje Goïnga, die in Sneek heeft gewoond. Haar roman 'Frijende Kikkerts' werd onlangs opnieuw uitgegeven, als onderdeel van Fryslân Lêst Syn Toppers. Het programma bood veel afwisseling. Mensen die de schrijfster (ze overleed in 2001) hebben gekend werden geïnterviewd, anderen haalden herinneringen op of vertelden 'waargebeurde verhalen'. Ook uit het publiek kwamen spontane reacties en anekdotes. De campagne FLST wil een link leggen naar het hedendaags gebruik van het Fries. Dichteres Grytsje Schaaf droeg een aantal gedichten voor, uit haar debuutbundel 'Sûnder sweltsjes'. En er was muziek van Katterpilaar, die op originele, expressieve wijze met Friestalige teksten werkt. Speciaal voor deze avond hadden ze een kikkerlied geschreven! Wieke de Haan las een heftige passage voor uit de Frijende Kikkerts. En in de pauze kregen de mensen koffie met kikkerchocolaatjes. De presentatie van de avond was in handen van Henk van der Veer, die afsloot met de woorden "De ferhalen fan Hylkje libje troch". In het kader van Fryslân Lêst Syn Toppers zullen er dit najaar meer literaire avonden worden aangeboden. Biëts met interesse kunnen dat alvast doorgeven.

Nieuwe Harkboeken (Friese luisterboeken)

Met regelmaat worden er nieuwe Friese luisterboeken uitgebracht. Dat was aanleiding voor Audiofrysk ('it harkboekefabryk fan Fryslân') om een nieuwe bestellijst te maken. Bibliotheken kunnen de gewenste titels rechtstreeks bij Audiofrysk bestellen of via Roelf Oving bij de BSF. De aflevering gaat via de BSF, om te besparen op de verzendkosten. In de loop van mei krijgen de bibliotheken een nieuwe poster van de harkboeken alsmede een setje flyers met daarop de nieuwste titels. Meer info is op www.audiofrysk.nl te vinden. Het laatste nieuws: 'Frijende kikkerts', de roman van Hylkje Goïnga, verschijnt in juni als luisterboek-op-cd.

Terugblik Historische Lezingen

Onlangs vond in de bieb van Harlingen de laatste in een serie van vier 'Historische Lezingen in de Bibliotheken' plaats. Dit initiatief werd vorig najaar opgestart als pilot-project, in nauwe samenwerking met de Fryske Akademy die de sprekers leverde. De avonden werden goed bezocht en op alle locaties was de zaal vol. Dit initiatief toonde aan dat het goed mogelijk is mannen (doelgroep 40+) naar de bieb te halen. Op het totale bezoekersaantal van 317 mensen, verdeeld over 4 avonden, bedroeg het aantal mannen namelijk zo'n 2/3 deel (ruim 60%). De waardering bij het publiek mag zonder meer goed worden genoemd, met een ruime 8 als rapportcijfer voor de inhoud van de lezingen. Op de evaluatieformulieren is ook gevraagd naar verbeterpunten en suggesties. Dat leverde o.a. een grote verscheidenheid op aan onderwerpen uit de Friese historie, waarover het publiek graag meer wil weten. Hieruit blijkt dat er voldoende interesse bestaat voor een eventueel vervolg. De clusterdirecties ontvangen t.z.t. een eindverslag van dit project.

Friese berichten ingezonden door: Symen Schoustra, tel.: 058-2847723, e-mail: s.schoustra@bfrl.nl

Uit de clusters

Verslag Kennisdagdelen, 31 maart 2010

Maandag 31 maart 2010 was er een Kennisdagdeel georganiseerd op de BSF. De spreker was Paul C. van Royen, van het projectbureau Gideon. De zaal was goed gevuld, er waren 35 deelnemers aanwezig. Het onderwerp van deze bijeenkomst was 'Van onbemind en onbemand'. De heer van Royen nam ons op een humoristische en energieke wijze mee langs de tocht van tien jaar bibliotheekverandering, vernieuwing en verbetering. Hij wees ons op goede maar ook minder goede veranderingen die hebben plaatsgevonden. Hoe de WSF inmiddels achterhaald is en hoe Al@din nooit helemaal van de grond is gekomen. Dat we leven in een tijd van hypes en vluchtigheid, dat we te maken hebben met imago, vergrijzing en kwaliteitseisen en dat onze 'papieren wereld' voor een groot gedeelte is overgenomen door de digitale wereld. De uiteindelijke conclusie was dat we als bibliotheekmedewerkers doordrongen moeten zijn van de noodzaak en het nut van de veranderingen, dat we daar een eigen rol en betekenis in hebben en dat we naar een nieuwe manier van dienstverlening toe moeten die ook een nieuw soort bibliothecaris vereist. Het betekent gelukkig niet dat er allemaal nieuwe bibliothecarissen moeten worden opgeleid.

Wel moet je je als bibliothecaris een nieuwe houding aanmeten en je neus eens de richting van de nieuwe kansen op durven steken. Het was een verhelderende en zeer dynamische(!) voordracht waar actuele gebeurtenissen doorheen waren verweven, waarmee de heer Van Royen wilde aangeven dat persoonlijke aandacht en vriendelijkheid onmisbaar zijn.

De heer Van Royen had die nacht gelogeed in een superklein hotelletje, waarbij van alles klaarstond voor het ontbijt. Alles was er. Het zag er verzorgd uit. Er was alleen niemand aanwezig geweest waaraan iets gevraagd kon worden. Dat wilde hij ons volgens mij nog meegeven; een beetje persoonlijke aandacht en vriendelijkheid, daarmee kom je al een heel eind.

Petra Harp, Bibliotheek Harlingen

Studieochtend Aangepast Lezen

Op woensdag 21 april jl. is in De Harmonie in Leeuwarden een studieochtend gehouden over 'Aangepast lezen'. Doel van deze ochtend is om bibliotheekmedewerkers meer bekend te maken met materialen, mogelijkheden en organisaties die er zijn om voor mensen met een beperkt (of zonder) vermogen tot zien toch een dienstverlening vanuit de bibliotheken te bieden, waarmee ze zo zelfstandig mogelijk boeken en andere informatiemedia kunnen gebruiken. De ochtend werd geopend met een hartelijk welkom door Yke de Jong, coördinator aangepast lezen voor het Friese bibliotheekwerk. Yke vertelde het verhaal van de blinden en de olifant, een oude Perzische legende.

De moraal: als je bereid bent om elkaar aan te vullen kom je verder. Ook toonde zij het boek 'Ik voel een voet', een voelboek voor kinderen waarin de tekst ook in brailleschrift te lezen is.

De eerste gastspreker is mevrouw Nadine Naumann. Zij is orthoptiste. Een orthoptist is een paramedicus, die zich bezighoudt met een specifiek gedeelte van de oogheelkunde. Mevrouw Naumann geeft voorlichting over verschillende oogaandoeningen en de gevolgen daarvan. Aan de hand van een groot model van kunststof wordt uitgelegd hoe een oog in elkaar zit, wat de functie is van de verschillende onderdelen en wat er aan de hand is bij de verschillende oogziekten. Achtereenvolgens passeren de revue: loslating van het netvlies, aangeboren kleurenblindheid, albinisme, grijze staar of cataract, en macula degeneratie. Bij iedere oogziekte worden de kenmerken en symptomen genoemd, maar vooral ook hoe degene die hierdoor getroffen is er het beste mee om kan gaan. Tot slot van haar lezing liet mevrouw Naumann iedereen een speciale bril opzetten, waarmee de verschillende oogziekten worden nagebootst en je kunt ervaren wat het is om een bepaalde ooghandicap te hebben.

Als tweede spreker kwam de heer Cees de Vries aan het woord. De heer De Vries werkt als vrijwilliger bij het inloopcentrum van Koninklijke Visio in Leeuwarden. Na dertig jaar in het onderwijs te hebben gewerkt werd hij geconfronteerd met de oogziekte glaucoom. De heer De Vries is nu zeer slechtziend. Hij beschrijft de problemen die hij ondervindt als hij zich in het verkeer begeeft en

wat hij kan doen om dat toch goed te kunnen. Ook in huis zijn zaken aangepast: indirecte, maar wel sterke, verlichting; een telefoon met grote letters die contrastrijk zijn ten opzichte van de achtergrond. Als vrijetijdsbesteding behoren schilderen en dammen met een speciaal bord tot de mogelijkheden.

Als derde gastspreker kwam mevrouw Alie Mulder aan het woord. Zij heeft een blindengeleide hond en zij ziet nagenoeg niets. Mevrouw Mulder werkt ook als vrijwilliger bij het bovengenoemd inloopcentrum. Zij gebruikt een daisyspeler en heeft een penvriend. Een penvriend is een apparaatje dat er ongeveer uitziet als een grote balpen en waarmee je elektronisch gemerkte voorwerpen kunt scannen. De pen vertelt je dan wat het is. Mevrouw Mulder vertelt dat bepaalde kostbare hulpmiddelen wel voor vergoeding in aanmerking komen, zoals een speciaal rummikubspel dat anders € 120,- zou kosten. Tenslotte vertelt ze van de leuke reacties die ze krijgt als ze met haar hond over straat loopt (een jongetje van drie vraagt aan zijn vader: papa, wat heeft die hond?).

Orion webbox

Na de pauze demonstreert de heer Karel Raven van Solutions Radio in Delft de Orion webbox. Orion staat voor: Online Reading and Information On Demand. Het is een apparaat dat speciaal is ontworpen om door ouderen te worden gebruikt. Dus: weinig knoppen. Alles wat op internet in audiovorm beschikbaar is kan met dit apparaat worden beluisterd. Er wordt een lijstje uitgesproken en als er iets langs komt wat je interesseert druk je op een knop. Daarna komt er weer een nieuw keuzemenu tot je bij het programma van je keuze bent. Het apparaat is via internet verbonden met een portal die in Amsterdam staat, waar je overigens niets van merkt. Er zijn wel eens storingen die hierdoor allerlei oorzaken kunnen hebben. Bij de demonstratie wordt getoond dat het apparaat veel keuzemogelijkheden heeft om door middel van het menu van de webbox allerlei content via internet te vinden. Veel hiervan zijn via het gebruik van één keuzetoets te vinden. Er is een grote hoeveelheid content beschikbaar in de vorm van gesproken boeken en tijdschriften, naast radio- en televisiezenders. Gesproken ondertiteling van veel tv-programma's loopt, door een ingenieus systeem, via de webbox. Een nieuwe ontwikkeling is gaande waarbij, naast landelijke en regionale bladen, ook plaatselijke krantjes via de webbox toegankelijk gemaakt worden. De Orion-webbox is te vergelijken met een e-reader, maar dan als e-speaker. De box kan worden aangesloten op een geluidsinstallatie en een koptelefoon. Dit is het eerste apparaat waarmee (oudere) mensen zonder pc iets met internet kunnen doen. Tenslotte werden alle sprekers bedankt door Yke de Jong en dat gold ook voor de andere aanwezigen.

De deelnemers hebben deze studieochtend heel wat kennis opgedaan omtrent de specifieke problemen van mensen met een gezichtsbeperking. Dat is van belang nu een belangrijk deel van de dienstverlening aan deze groep in handen van het openbare bibliotheekwerk is gekomen. De ochtend, die werd bezocht door een veertigtal medewerkers uit het Friese Bibliotheken Netwerk, mag zeker als een succes worden beschouwd.

Lex van Gorcum, Medewerker informatie en advies Bibliotheek Leeuwarden

Ludiek protest tegen sluiting bibliotheek Akkrum

Onlangs werden de plannen van het college van de gemeente Boarnsterhim om de bibliotheek in Akkrum wegens bezuinigingen te sluiten bekend gemaakt. De bibliotheek, de inwoners, het basisonderwijs en andere instellingen in het dorp waren niet van plan zich hier bij neer te leggen. Er is middels een handtekeningactie massaal geprotesteerd tegen dit voorstel.

Op maandag 26 april 17.00 uur heeft Hans Anker alle ingevulde protestformulieren, onder publieke belangstelling, aan de vertegenwoordigers van de politieke fracties van de gemeente Boarnsterhim overhandigd. De overhandiging vond buiten voor de bibliotheek plaats.

Vooruitlopend op het voorstel van het college om de bibliotheek te sluiten zijn op 26 april alle boeken reeds uit het pand gehaald. Wat rest is een leeg gebouw, kasten met lege planken.....

Met deze ludieke protestactie wil de bibliotheek aan de politiek laten zien wat de consequenties van het collegevoorstel zullen zijn....

De kinderen uit de bovenbouw van de drie basisscholen hebben in schoolverband een protestkafte gemaakt. Er zijn tevens protestkafte door bewoners van Mienskipssintrum 'Leppehiem' en klanten individueel gemaakt.

Zij hebben allen, na het overhandigen van de handtekeningen, het protestboek in de bibliotheek op de lege planken gezet. Een symbolische actie waarmee de klant aantoont dat ze een bibliotheek met inhoud wenst.....

De kinderen uit de onderbouw hebben allemaal een Tomke-protestkleurplaat, die speciaal voor de actie door Tomke-tekenaar Luuk Klazenga was ontworpen, ingekleurd. Tijdens de overhandiging van de handtekeningen waren de kleurplaten buiten te zien.

Op dinsdag 27 april was de bibliotheek alleen geopend voor het bekijken van de protestboeken, voor een praatje en een kop koffie. Vanaf woensdag 28 april is de bibliotheek weer volledig ingericht en normaal geopend.

Het protestformulier is nog tot 11 mei aanstaande via de site www.bibliotheekakkrum.nl digitaal in te vullen. Ook stemmen van sympathisanten zijn welkom! Op 11 mei beslist de gemeenteraad over het voortbestaan van de bibliotheek in Akkrum.

Wilma Quarré, Vestigingshoofd Bibliotheek Akkrum

Dat wie doe sa Symposium 21 april 2010 in Joure.

Het symposium Dat wie doe sa wordt georganiseerd door de AFÛK, project "meartaligens yn 'e soarch" en is bedoeld voor activiteitenbegeleiders, groepsleiders en vrijwilligers in de ouderenzorg, bibliotheekmedewerkers en belangstellenden. Doel is het stimuleren van het gebruik van de eigen (Friese) taal door bewoners van verzorgings- en verpleeginstellingen. Het symposium vervangt de masterklassen zoals die in de afgelopen jaren werden georganiseerd en zal jaarlijks worden georganiseerd.

De centrale lezing werd gehouden door Elisabeth Weinberger van Seniorweb. Thema: Ouderen en de computer. Een onderzoek* van het Sociaal en Cultureel Planbureau in opdracht van Seniorweb geeft inzicht in het gebruik van de computer door ouderen. Seniorweb baseert haar strategie en methodes om senioren te motiveren en te onderwijzen onder meer op dit onderzoek. In een workshop wordt ingegaan op de mogelijkheden van computergebruik in verzorgings- en verpleeghuizen. Seniorweb heeft in een aantal tehuizen een ruimte tot haar beschikking die overigens voor elke senior toegankelijk is. In sommige tehuizen is men op eigen houtje bezig om bewoners te instrueren, anderen volstaan met een paar pc's voor algemeen gebruik. Seniorweb wil de helpende hand bieden bij de organisatie van cursussen of workshops. Concreet betekent het dat een oplossing altijd op lokaal niveau moet worden gezocht.

De Friese bibliotheken waren op het symposium aanwezig met een stand, bemensd door Thea van der Meer van de Bibliotheekservice Fryslân en Minke Bergsma, medewerkster Bibliotheken Súd Fryslân. In de stand voornamelijk boeken, rijk geïllustreerd, in een nostalgische sfeer. Met dergelijk materiaal, maar ook met muziek en film, kunnen verzorgers en activiteitenbegeleiders bewoners van verpleeg- en verzorgingsinstellingen activeren en stimuleren om bijvoorbeeld te vertellen over vroeger.

De belangstelling van verzorgers en activiteitenbegeleiders was groot en men was verrast door de hoeveelheid bruikbare boeken. Informatie over instellingsabonnementen maar ook over huurcollecties werd verstrekt. Een deel van de aanwezigen is wel op de hoogte maar maakt naar eigen zeggen geen of te weinig gebruik van de mogelijkheden van de bibliotheek. Opvallend was ook de aandacht voor de folders van Loket Aangepast Lezen. Verder gaven veel aanwezigen te kennen dat zij de digitale versie van Bezig zijn, de nieuwsbrief van de bibliotheek voor activiteitenbegeleiders in zorgcentra, willen ontvangen.

Tot slot kreeg elke aanwezige zorginstelling een Dat wie doe sa koffer met allerhande materialen over het thema 'reizgjen'.
Voor meer informatie: www.datwiedoesa.nl

** Verbinding maken. Senioren en Internet door Marion Duimel
ISBN 978 90 377 0317 7*

Rijksbrede website Rijksoverheid.nl live

Op 31 maart 2010 is de eerste versie van Rijksoverheid.nl live gegaan. Deze gemeenschappelijke website voor alle ministeries zal de rijksoverheid herkenbaarder en toegankelijker moeten maken (<http://www.rijksoverheid.nl/>).

Ambitie

Een gemeenschappelijke website voor de rijksoverheid maakt het makkelijker om de juiste informatie te vinden. In plaats van op 16 websites van het Rijk, kan de bezoeker eind 2010 alle informatie vinden op één plek en gebruikmaken van één zoekmachine. De rijksoverheid communiceert zo als één geheel en op een toegankelijke manier. Met één website bespaart de rijksoverheid ook op het geld dat wordt uitgegeven aan losse websites en het aantal medewerkers. Rijksoverheid.nl draagt zo bij aan de ambitie van het kabinet: een kleinere en betere overheid.

Wat is te vinden op Rijksoverheid.nl

Rijksoverheid.nl groeit stapsgewijs. Op dit moment staat alle informatie van de ministeries van Algemene Zaken, Economische Zaken, Onderwijs Cultuur en Wetenschap, en Volksgezondheid Welzijn en Sport, Jeugd en Gezin, Postbus 51 en Regering.nl op Rijksoverheid.nl. De websites Minaz.nl, Minocw.nl, EZ.nl, JeugdengEZin.nl, Postbus51.nl en Regering.nl zijn nu uit de lucht. Ook de informatie van de overige ministeries is hier nu al te vinden, maar verwijst nog naar de eigen websites van de ministeries.

Na 31 maart

Na de eerste livegang wordt de informatie van de ministeries van Justitie, Verkeer en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan Rijksoverheid.nl toegevoegd. In het derde kwartaal van 2010 volgen de ministeries van VROM en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Eind 2010 gaan Buitenlandse Zaken, Defensie, Financiën en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over. Informatie over andere overheden dan de rijksoverheid, zoals gemeenten en waterschappen, staat niet op rijksoverheid.nl. Ook biedt Rijksoverheid.nl geen wetten, informatie voor bedrijven of vacatures aan. Dit is te vinden op websites als Overheid.nl, Antwoordvoorbedrijven.nl en Werkenbijhetrijk.nl.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Bibliotheekservice Fryslân en heeft tot doel het informeren van de openbare bibliotheken in Fryslân over de ontwikkelingen binnen Bibliotheekservice Fryslân en de bibliotheekwereld in zijn geheel.

Redactie: Ludi Visser, Bibliotheekservice Fryslân,
Kenniscentrum, l.visser@bfrl.nl, 058-2847778

Opmaak: Mark van der Steen, Bibliotheekservice Fryslân,
DTP / Studio, m.vandersteen@bfrl.nl, 058-2847780

Verschijning: Elke twee weken.

Volgende editie: 18 mei 2010 (kopij inleveren uiterlijk 12 uur de vrijdag ervoor)

Digitaal abonnement: Stuur een mailtje naar l.visser@bfrl.nl

